

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief? / Waarom nu voorgelegd?

Op 23 maart 2023 heeft uw raad de motie 0% By the Way (23bb002010), van raadsleden S. van de Peppel Partij voor de Dieren en C. Aafjes van Aalst, Leefbaar Rotterdam, aangenomen. In de motie wordt het college verzocht om:

- Een lobby te voeren bij het Rijk om de afschaffing van de btw op groente en fruit te vereenvoudigen en te versnellen;
- Hierover de raad te rapporteren.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Landelijk kader: Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)
- Gezond010: het Akkoord
- City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving

Toelichting:

Als college zijn we één van de partijen die zich inzetten voor 0% btw op groente en fruit. We zijn onderdeel van een grotere beweging bestaande uit een veelheid van partners, waaronder de partnersteden in de City Deal, de Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie en een kring van artsen en wetenschappers. Met deze brief lichten we toe welke acties door de gemeente en andere partners zijn ondernomen.

Opiniestuk City Deal gemeenten

In april 2023 is door de wethouders van de City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving-steden een opiniestuk geschreven en ondertekend. Hierin wordt gepleit voor het afschaffen van de btw op groente en fruit (Bijlage 1). Het stuk werd vervolgens door bestuurders van ook andere steden, wetenschappers en artsen getekend.

Het opiniestuk van de wethouders van de City Deal steden is door veel media opgepikt, niet alleen in de landelijke en regionale kranten en voedsel-vakpers, maar ook op radio en

TV met bijdragen van partners in de City Deal en op social media (in de bijlage zijn links opgenomen naar alle artikelen en bijdragen).

Samen met de publicatie van het rapport van de Stichting Sociaal Economisch Onderzoek (SEO), de reactie van fiscalist Fons Overwater en een artikel van Dialogic als reactie van het ministerie van Financiën, heeft dit geleid tot een levendige discussie over de voor- en nadelen van een 0% btw-tarief op groente en fruit.

Bijdragen aan het Kamerdebat

Op 12 juni 2023 vond het debat in de Vaste Kamercommissie plaats, waarbij verschillende aan de City Deal verbonden deskundigen als expert aanwezig waren (kinderarts Felix Kreier, Internist-endocrinoloog Liesbeth van Rossum, gezondheidswetenschappers Maartje Poelman en Coosje Dijkstra etc.):

[Afschaffen btw op groente en fruit | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Op 29 februari 2024 was het plenaire debat 'Gezond en Actief Leven Akkoord' in de Tweede Kamer. Voorafgaand aan het debat heeft de City Deal de oproep gedeeld met de vaste Kamercommissie om gemeenten meer mogelijkheden te geven in een nieuwe Voedselwet voor het creëren van een gezonde voedselomgeving. Een voedselomgeving waarin gezond en ongezond voedsel beter in balans zijn en mensen een eerlijke keuze hebben. De oproep is in de vorm van een flyer aan de Kamerleden aangeboden: [Flyer City Deal gezonde en duurzame voedselomgeving](#)

Bespreken rijksbegroting

Het kabinet heeft met de bespreking van de rijksbegroting besloten de verlaging van de btw op groente en fruit door te schuiven naar een nieuw kabinet.

Rapport SEO

In het rapport van de Stichting Sociaal Economisch Onderzoek dat door het ministerie van Financiën werd gepubliceerd, werden bezwaren genoemd bij de invoering van 0% btw. De bezwaren richtten zich op de volgende onderdelen:

- *Juridische houdbaarheid en uitvoerbaarheid*
Het SEO rapport concludeert dat er afbakeningsproblemen zijn, die naar verwachting zullen leiden tot procedures die betrekking hebben op het neutraliteitsbeginsel of de eenheid-van-prestatieleer. Het neutraliteitsbeginsel schrijft voor dat producten die voor de gemiddelde consument vergelijkbaar zijn onder hetzelfde btw-tarief moeten vallen. De grenzen tussen producten en productgroepen van groenten en fruit zijn vanuit de consument gezien vaak onduidelijk, omdat bewerkingen, toevoegingen of samenstellingen vaak niet tot een product leiden dat in de ogen van de consument wezenlijk anders is. Naast het neutraliteitsprincipe speelt ook de eenheid-van-prestatieleer, die stelt dat toevoegingen die het karakter van een product niet wezenlijk veranderen onder hetzelfde btw-tarief vallen.
- Daarnaast ziet de Belastingdienst bij alle varianten forse risico's voor de uitvoering en handhaving en verwacht dat zelfs met een forse personele inzet de handhaving onvoldoende gewaarborgd kan worden. De reden is het ontbreken van vereiste expertise bij ondernemers en de Belastingdienst.

- *Gezondheidseffect*

De SEO verwacht een beperkt effect op de consumptie van groente en fruit, omdat "de consumptie van groente en fruit niet erg prijsgevoelig is en de doorvertaling naar een prijsdaling niet gegarandeerd is. Een ruwe inschatting op basis van een elasticiteit van -0,5 en een doorvertaling van 0,9 resulteert in een positief effect op de consumptie van groente en fruit van in de orde grootte van vier procent. De gezondheidseffecten van een nultarief zijn daarom waarschijnlijk beperkt".

- *Verschillen tussen inkomensgroepen*

Hoge en lage inkomens geven ongeveer een even groot deel van hun inkomen uit aan groente en fruit. Dit betekent dat hoge inkomensgroepen in absolute termen meer van een nultarief profiteren dan lage inkomensgroepen.

SEO concludeert dat alternatieve instrumenten om burgers aan te zetten tot een gezonder voedingspatroon, zoals belastingen op ongezond voedsel (suikertaks), beperkingen op de verkrijgbaarheid van ongezond voedsel (snoepautomaten op scholen), beperkingen van reclame-uitingen voor ongezond voedsel (zoals bij alcoholreclames) en een subsidie op groente en fruit (waarbij het neutraliteitsprincipe of de eenheid-van-prestatie leer geen roet in het eten gooien), afhankelijk van de omvang van de maatregel grotere effecten hebben en minder budgettaire lasten met zich meebrengen.

Opiniestuk Fiscalist Fons Overwater

Fons Overwater (voormalig bestuursvoorzitter van het 'Register Belastingadviseurs') reageerde hierop kritisch in een (toevallig gelijktijdig met het opiniestuk van de City Deal steden gepubliceerd) opiniestuk in het FD. Een btw-verlaging is volgens de fiscalist wel uitvoerbaar en ook bewezen effectief in andere Europese landen (bv. VK, Spanje, Slowakije). Fons Overwater bekritiseert de uitgangspunten waar SEO mee heeft gewerkt. Hij wijst op '25 supermarktketens' en zegt daarover: "Erg bedreigend voor de werkdruk van de Belastingdienst lijken die bedrijven ook weer niet te zijn. Het is aannemelijk dat alle supermarktketens zijn ondergebracht bij één team van de Belastingdienst. Zet daar één fiscalist bij en je kunt alle 25 ketens vragen of, bijvoorbeeld, tuinkers nu een groente is of een kruid." Btw is bovendien een aangiftebelasting. Dat doen ondernemers en ondernemingen altijd al zelf, ze berekenen dat en dragen die zelf af. Daarnaast is er al een 0%-regeling, voor zonnepanelen, waardoor er ook qua ICT en automatisering geen bezwaren worden voorzien. Wanneer "vers en onbewerkt" als uitgangspunt wordt genomen is ook de afbakening geen probleem.

Waar de bevindingen van het SEO-rapport eerder door bijna alle pers als een gegeven werd overgenomen, boden de hierboven genoemde artikelen een tegengeluid. Dit heeft de discussie nieuw leven ingeblazen. Er zijn vervolgens [kamervragen gesteld door het CDA](#).

Evaluatie door Dialogic over lage btw-tarieven

Het ministerie van Financiën reageerde op het SEO-rapport met [een evaluatie van Dialogic over lage btw-tarieven in het algemeen](#). Daarin wordt gezegd dat een verlaagd btw-tarief op voedingsmiddelen wel effectief is om belastingdruk te verminderen voor minder draagkrachtigen en om de basisbehoefte aan voedsel te ondersteunen. Echter, het wordt niet efficiënt genoemd omdat het niet voldoende de inkomensongelijkheid vermindert. Dit komt doordat hogere inkomens, die meer uitgeven aan voedsel (bijvoorbeeld in restaurants), er relatief meer van profiteren. Deze bevindingen werden ook bevestigd door SEO.

Standpunt van de City Deal steden

De City Deal beweert niet dat een btw-verlaging op groente en fruit dé oplossing is voor de (vermogens)ongelijkheid in algemene zin, maar stelt dat er een gezonde voedselomgeving nodig is, dat gezond voedsel goedkoper moet zijn dan ongezond voedsel, dat daarvoor een pakket aan maatregelen nodig is (waaronder deze) en dat het belangrijk is dat groente en fruit voor iedereen betaalbaar is (wat nu niet het geval is).

Dat een 0% btw tarief mogelijk en effectief is, zien we ook in de eerdergenoemde landen. Tot slot, in reactie op de volgens SEO beperkte gezondheidswinst: experts in preventie en publieke gezondheid zijn het erover eens dat een "kleine" (4%) toename van de consumptie van groente- en fruit op populatieniveau in werkelijkheid een grote gezondheidswinst oplevert.

Vervolg

Zoals bekend heeft het voorstel voor een btw-verlaging het (nog) niet gehaald en is een besluit doorgeschoven naar een volgend kabinet.

Het onderwerp blijft een top 3 prioriteit in de lobbyagenda van de City Deal en de G4. We blijven dus (via onze deelname aan de City Deal) aandacht vragen voor dit onderwerp. Het goedkoper maken van gezonde voeding via een verlaging van de btw of op een andere wijze (via subsidies) zal niet op korte termijn gerealiseerd zijn, o.a. met het oog op de nog onzekere, nieuwe politieke constellatie.

Eventuele ontwikkelingen worden gedeeld via de rapportages over de gezondheidsaanpak, waar dit onderwerp ook is ondergebracht.

We stellen voor de motie 0% By the Way (23bb002010) met bovenstaande informatie als afgedaan te beschouwen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

N.v.t.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

J.H. Meijer, l.s.

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Geen btw op groente en fruit noodzakelijke maatregel tegen overgewicht

Eén op de twee volwassenen in Nederland, en ruim 15 procent van de kinderen, heeft overgewicht of obesitas. Deze percentages zijn nog hoger voor mensen met een laag inkomen. Na jarenlang vooral op voorlichting of educatie te hebben ingezet, wil het kabinet eindelijk ook concrete maatregelen nemen om overgewicht te bestrijden: in het regeerakkoord van Rutte IV werden een suikertaks en een btw-nultarief op groente en fruit aangekondigd. Helaas is het na het verschijnen van een kritisch rapport niet meer zeker of het kabinet het nultarief op groente en fruit gaat doorzetten. Maar uitstel of afstel is zeer onverstandig. Een btw-verlaging op groente en fruit is effectief, uitvoerbaar en er is maatschappelijk draagvlak voor. Met 91% steun onder de bevolking is de maatregel het meest populaire voorstel uit het regeerakkoord.

De afgelopen twee decennia is fruit en groente gemiddeld veertig procent duurder geworden, terwijl suiker meer dan twintig procent goedkoper werd. Recent onderzoek van de UvA laat zien dat bijna de helft van de inwoners van Amsterdam met een laag inkomen in financiële en materiële zin onvoldoende toegang heeft tot gezond eten. Ruim de helft van deze groep heeft niet altijd voldoende geld om een gezonde maaltijd op tafel te zetten, en twee op de vijf geven aan minder te eten of een maaltijd over te slaan omdat er niet genoeg geld is. De respondenten gaven aan gezond te willen eten, maar dat dan wel de kosten omlaag moeten. Een herkenbaar beeld voor heel Nederland.

Appeltje-eitje dus, zou je denken. Maar in plaats van snelheid te maken, wilde het kabinet eerst meer onderzoek laten doen. De uitkomsten daarvan zijn teleurstellend. Want in plaats van hun licht op te steken bij internationale koplopers op dit gebied, blijven de onderzoekers al steken bij de vraag wat precies verstaan moet worden onder groente en fruit. Ze betwisten vervolgens of het wel een effectieve maatregel is, en ze wijzen op het mislopen van btw-inkomsten.

Wat moet het kabinet nu met de uitkomsten van dit onderzoek doen? Wat ons betreft is dat duidelijk: schuif deze hete aardappel niet langer van het bord. Hak zo snel mogelijk een knoop door over welke artikelen wel en niet onder de wet vallen, en voer deze zo snel mogelijk in. Het is altijd al een politieke keuze geweest welke producten onder welk btw-tarief vallen: zo valt konijnenvoer onder het hoge tarief en caviavoer onder het lage tarief. Dan moet het toch ook mogelijk zijn om duidelijke keuzes te maken bij de afschaffing van btw op bijvoorbeeld onbewerkte groente en fruit.

Zijn de zorgen over de effectiviteit van de maatregel terecht? Nee. Wetenschappers houden doorgaans graag een slag om de arm, maar in dit geval is er consensus: prijsmaatregelen op voeding zijn effectief. Zo liet bijvoorbeeld een Nederlandse studie waarin mensen een half jaar lang 50% korting kregen op groente en fruit zien dat dit leidde tot een significante stijging van de aankopen van deze gezonde voedingsproducten, terwijl een educatief programma geen effecten liet zien. Ook onderzoeken van de Wereldgezondheidsorganisatie laat zien dat prijsverlagingen op gezonde producten echt bijdragen aan de consumptie ervan – een effect dat toeneemt als deze samen met de suikertaks wordt ingevoerd.

Natuurlijk, deze maatregel alleen is niet genoeg om alle Nederlanders op een gezonder gewicht te krijgen. We moeten toewerken naar een gezond voedselsysteem, waarbij gezonde voeding beter

bereikbaar en betaalbaar is dan ongezonde voeding. Deze prijsmaatregel is een belangrijke stap op weg naar zo een systeem. Een stap die mensen met een kleine beurs echt gaat helpen.

Wij roepen het kabinet daarom op om een voorbeeld te nemen aan landen zoals Spanje, Slowakije en het Verenigd Koninkrijk die de invoering van een btw-verlaging op groente en fruit recent probleemloos en met resultaat hebben doorgevoerd. De gezondheidswinst die deze maatregelen op termijn opleveren, vertaalt zich in meer levensgeluk, lagere zorgkosten van een gezondere bevolking, hogere arbeidsparticipatie en minder arbeidsongeschiktheid. En van die winst profiteren we in Nederland allemaal, niet alleen de schatkist en de producenten van bewerkt voedsel! Appeltje-eitje.

Ondertekend door:

Gemeenten

1. *Marjolein Moorman, wethouder Onderwijs, Jeugd, Armoedebeleid en Schuldhulpverlening, waarnemend wethouder Zorg, gemeente Amsterdam *(penvoerder)
2. Leon Meijer, wethouder Jeugd, Financiën, Food, Publieke gezondheid en Wonen, gemeente Ede
3. Maud Hulshof, wethouder Economie, Voedsel, Cultuur en Circulariteit, gemeente Wageningen
4. Gert-Jan Kats, burgemeester, gemeente Veenendaal
5. Bennie Wijnne, wethouder Ruimtelijke Ordening, Wonen, Plattelandsontwikkeling en Regionale Samenwerking, gemeente Barneveld
6. Gerard Renkema, burgemeester, gemeente Nijkerk
7. Hans van der Pas, burgemeester, gemeente Rhenen
8. Gerard van Deelen, wethouder Economie, Cultuur, Verkeer en Voedsel, gemeente Scherpenzeel
9. Petra Doornenbal, burgemeester, gemeente Renswoude
10. Faouzi Achbar, wethouder Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie, gemeente Rotterdam
11. Robbert Berkhout wethouder Klimaat en energie, Economie, Vergroenen en openbare ruimte, en dierenwelzijn, gemeente Haarlem
12. Eelco Eerenberg, wethouder Volksgezondheid, gemeente Utrecht
13. Mariëlle Vavie, wethouder Armoede, inclusie en Volksgezondheid, gemeente Den Haag
14. Jesse Luijendijk, wethouder Dierenwelzijn, Openbare ruimte, Klimaatadaptatie, Circulaire grondstoffen, Biodiversiteit en Natuur, gemeente Almere

Organisaties

15. Ton Coenen, algemeen directeur GGD GHOR Nederland
16. René Verhulst, voorzitter Regio Foodvalley
17. Astrid Nielen, voorzitter AJN Jeugdartsen Nederland
18. Dr. Karine van 't Land, arts Maatschappij + Gezondheid, voorzitter KAMG
19. Lea Bouwmeester, voorzitter Federatie voor Gezondheid

20. Alliantie Voeding in de Zorg
21. drs. Diena Halbertsma, voorzitter Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie
22. Transitiecoalitie Voedsel
23. Nederlandse Vereniging van Mondhygiënist
24. Jeroom Remmers, directeur True Animal Protein Price Coalition (TAPP Coalitie)
25. S. Baan, Directeur Publieke Gezondheid GGD West-Brabant
26. Annette S. de Boer, Directeur Publieke Gezondheid GGD Haaglanden
27. Dr. A.M.P.M. Bovens, Directeur Publieke Gezondheid, GGD Zuid Limburg
28. Samantha Dinsbach, Directeur Publieke Gezondheid GGD Twente
29. Yvonne van Duijnhoven, Directeur Publieke Gezondheid, GGD & GGD GHOR Rotterdam-Rijnmond
30. Joke Gaemers, Directeur Publieke Gezondheid en Veiligheid GGD Zeeland
31. Sjaak de Gouw, Directeur Publieke Gezondheid GGD Hollands Midden
32. H.E. Jeurissen-Meussen, Directeur Publieke Gezondheid GGD Brabant-Zuidoost
33. M.S. Kleefstra, Directeur Publieke Gezondheid GGD Fryslân
34. Hans Kox, Directeur Publieke Gezondheid GGD Drenthe
35. Rik van der Linden, Voorzitter GGD Zuid-Holland Zuid
36. José Manshanden, Directeur Publieke Gezondheid, GGD Amsterdam
37. Moniek Pieters, Directeur Publieke Gezondheid, GGD Gelderland-Zuid
38. Nicolette Rigter, Directeur Publieke Gezondheid GGD regio Utrecht
39. Astrid Schulting, directeur Publieke Gezondheid GGD IJsselland
40. A.R.J. Stumpel, Directeur Publieke Gezondheid GGD Gooi en Vechtstreek
41. Bert van de Velden, Directeur Publieke Gezondheid Kennemerland GGD Kennemerland
42. Foodwatch
43. Marjon Bachra, directeur/bestuurder JOGG
44. Wouter Bos, CEO Coöperatie Menzis
45. UNICEF Nederland
46. Janine Luten, algemeen directeur, GroentenFruit Huis
47. Frederic van Kleef, managing director Aletta Jacobs School of Public Health

Wetenschappers en Artsen

48. Prof. Dr. Ir. Joline W. J. Beulens, Hoogleraar epidemiologie van leefstijl en cardiometabole aandoeningen. Amsterdam UMC, locatie Vrije Universiteit
49. Dr. Maurits de Brauw, bariatrisch chirurg Spaarne Gasthuis
50. Prof. Dr. Ir. Ingeborg A. Brouwer, Afdeling Gezondheidswetenschappen, Vrije Universiteit Amsterdam
51. Prof. dr. Erik Buskens, Hoogleraar HTA UMCG en FEB RUG
52. Prof. Dr. Semiha Denктаş Erasmus Universiteit Rotterdam
53. Dr. Ir. Coosje Dijkstra, Universitair Docent Vrije Universiteit
54. Sanne Djojosoeparto MSc, Postdoctoraal onderzoeker, leerstoel groep Consumptie en Gezonde Leefstijl, Wageningen University & Research
55. Prof dr. E. R. Engelen, Hoogleraar Financiële Geografie, Faculteit Maatschappij- en Gedragwetenschappen, Universiteit van Amsterdam
56. Prof. dr. Oscar H. Franco, FESC, FFPH UMC Utrecht
57. Luc Hagenaars, PhD, University of California San Francisco
58. Dr. Jutka Halberstadt, universitair docent kinderobesitas, Vrije Universiteit Amsterdam
59. Prof. dr. Jochen O. Mierau, Rijksuniversiteit Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen, Lifelines

60. Dr. Carlijn Kamphuis, afdeling Interdisciplinaire Sociale Wetenschap, Universiteit Utrecht
61. Prof. dr. Jessica Kieft-de Jong, Population Health, Leids Universitair Medisch Centrum
62. Dr. F. Kreier, Kinderarts OLVG, expertisecentrum kinderobesitas Hersenonderzoeker
63. Prof. Dr. Stef P.J. Kremers, Hoogleraar Gezondheidsbevordering, Faculty of Health, Medicine and Life Sciences, Maastricht University
64. Dr. Herman Lelieveldt, Jean Monnet Chair Europees Voedselbeleid, University College Roosevelt
65. Prof. dr. Frank J. van Lenthe, Hoogleraar Sociale Epidemiologie, Afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg, Erasmus MC Rotterdam
66. Dr. Joreintje (J.D.) Mackenbach, Amsterdam UMC
67. Mary Nicolaou, PhD, Assistant Professor Department of Public and Occupational Health, Amsterdam UMC, locatie Vrije Universiteit
68. Dr. Maartje Poelman, Associate Professor, leerstoel groep Consumptie en Gezonde Leefstijl, Wageningen University & Research
69. Dr. Carry M. Renders, Universitair Hoofddocent, Gezondheidswetenschappen, VU
70. Prof. dr. mr. Aniek de Ruijter, Hoogleraar Gezondheidsrecht en -beleid, Law Centre for Health and Life, Universiteit van Amsterdam
71. Prof. Dr. Ir. J.C. Seidell, Vrije Universiteit Amsterdam
72. Dr. Maartje M. van Stralen, Universitair Hoofddocent Gezondheidswetenschappen, Vrije Universiteit Amsterdam
73. Prof. Dr. Karien Stronks, hoogleraar public health, Amsterdam UMC
74. dr. J. M. Stuber, Amsterdam UMC locatie Vrije Universiteit Amsterdam
75. Prof. mr. Brigit Toebes, Aletta Jacobs School of Public Health
76. Prof. Dr. Emely de Vet, Hoogleraar Consumptie en Gezonde Leefstijl, Wageningen University and Research
77. Dr. Wilma Waterlander, Universitair Docent, Amsterdam UMC
78. Prof. Dr. Niek de Wit, UMC Utrecht